

1. Legyen A 10×10 -es valós mátrix! Jelölje r_i az A^i rangját! Lehet-e az $(r_1, r_2, \dots)$ sorozat egyenlő az alábbiakkal?

- a) $(5, 6, \dots)$;
 b) $(9, 8, 7, \dots, 4, 4, \dots)$;

Megoldás: a) Ez a rangsorozat nem lehetséges, mert $\text{Im } A^{k+1} \leq \text{Im } A^k$ minden k -ra, tehát a rangoknak is csökkenniük kellene, itt viszont az 5 után 6 következik.

b) Ilyen rangsorozatot kaphatunk, ha egy olyan Jordan-mátrixot veszünk, amelynek egyetlen 0-blokkja van, így ennek a hatványozásánál mindig 1-gyel csökken a rang, amíg 0-vá nem válik a blokk. Ez a rangsorozat szerint akkor következik be, amikor a rang 4, ezért a 0-blokk 6×6 -os. Ezt a 0-blokkot kiegészíthetjük tetszőleges invertálható diagonális blokkal, például egy 4×4 -es egységmátrixszal.

2. Egy 10×10 -es A mátrix sajátértékei $\lambda_1 = 1$, $\lambda_2 = 2$. Az $A - \lambda_1 I$ hatványainak rangja rendre 8, 6, 5, 4, 4. Az $A - \lambda_2 I$ hatványainak rangja rendre 7, 6, 6. Írjuk fel A Jordan-féle normálalakját!

Megoldás: Írjuk fel egy táblázatba a rangok sorozatát (a nulladik hatvánnyal, tehát az egységmátrixszal kezdve). Ekkor a második differenciasorozat adja meg az adott sajátértékhez tartozó adott méretű Jordan-blokkok számát.

k	0	1	2	3	4	5
$r((A - I)^k)$	10	8	6	5	4	4
d_k		2	2	1	1	0
n_k		0	1	0	1	

k	0	1	2	3
$r((A - 2I)^k)$	10	7	6	6
d_k		3	1	0
n_k		2	1	

Tehát a Jordan-alakban egy 4×4 -es és egy 2×2 -es 1-blokk, és egy 2×2 -es és két 1×1 -es 2-blokk van. Azaz $\mathcal{J}(A) = \text{diag}(J_1, J_2, J_3, J_4, J_5)$, ahol

$$J_1 = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}, \quad J_2 = \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}, \quad J_3 = \begin{bmatrix} 2 & 1 \\ 0 & 2 \end{bmatrix}, \quad J_4 = [2], \quad J_5 = [2]$$

3. Bizonyítsuk be, hogy ha $K \leq L$ végtelen testek, és $A, B \in K^{n \times n}$ hasonlók mint L fölötti mátrixok, akkor $K^{n \times n}$ -ben is hasonlók!

Megoldás: A és B akkor hasonlók, ha van olyan P invertálható mátrix, amelyre $P^{-1}AP = B$, azaz $AP = PB$. Ez a P n^2 darab ismeretlen elemére egy lineáris egyenletrendszer, amelynek általános megoldása valahány K -beli vektor (valójában mátrix) paraméter-együtthetős lineáris kombinációja. A feltétel, hogy P invertálható, azt jelenti, hogy $|P| \neq 0$, és P determinánsa a paramétereknek K fölötti többváltozós polinomja. Azt kell tehát belátnunk, hogy ha ennek a polinomnak van olyan L -beli behelyettesítési értéke, ami nem 0, akkor a paraméterekbe alkalmas K -beli elemeket is be tudunk helyettesíteni úgy, hogy az értéke ne legyen 0.

Legyen $f(x_1, \dots, x_k) \in K[x]$, és tegyük fel, hogy valamely $a_1, \dots, a_k \in L$ elemekre $f(a_1, \dots, a_k) \neq 0$. A változók számára vonatkozó teljes indukcióval bizonyítjuk, hogy ekkor van olyan $b_1, \dots, b_k \in K$, hogy $f(b_1, \dots, b_k) \neq 0$. $n = 1$ -re igaz: egy m fokú egyváltozós nemnulla polinomnak legföljebb m gyöke lehet, és K végtelen. Tegyük fel, hogy $(k - 1)$ -változós polinomra igaz az állítás. f -et felírhatjuk x_k -nak $K[x_1, \dots, x_{k-1}]$ fölötti polinomjaként, amelynek nem minden együtthatója azonosan nulla L fölött, mert akkor L fölött sem lenne nemnulla behelyettesítés. Tehát valamelyik együtthetős az indukciós feltevés szerint van $(b_1, \dots, b_{k-1})$ -gyel való K -beli nemnulla értékű behelyettesítése. Tekintsük a $g(x_k) = f(b_1, \dots, b_{k-1}, x_k)$ egyváltozós polinomot. Mivel ez nem az azonosan nulla polinom, csak véges sok gyöke lehet K fölött is, és így van olyan $b_k \in K$, amelyre $f(b_1, \dots, b_k) = g(b_k) \neq 0$.

Megj.: Véges testekre is igaz az állítás, csak ez a bizonyítás arra az esetre nem működik.

4. Bizonyítsuk be, hogy minden négyzetes mátrix hasonló a transzponáltjához!

Megoldás: Legyen $A \in K^{n \times n}$, és $L \geq K$ egy bővebb test, amelyben $k_A(x)$ lineáris faktorokra bontható. Ekkor L -ben van A -nak Jordan-normálalakja. Az előző feladat szerint elég belátni, hogy $A \sim A^T$ az L fölött. Legyen $A \sim J = \text{diag}(J_1, \dots, J_k)$ az A Jordan-normálalakja a $\mathcal{B} = \mathcal{B}_1 \sqcup \dots \sqcup \mathcal{B}_k$ bázisra való áttéréssel. Legyen $\mathcal{B}'_i$ a $\mathcal{B}_i$ fordított sorrendben. Ekkor az A mátrix a $\mathcal{B}' = \mathcal{B}'_1 \sqcup \dots \sqcup \mathcal{B}'_k$ bázisban J^T , tehát $J^T \sim J$. Legyen $A = PJP^{-1}$ és $J^T = QJQ^{-1}$. Ekkor $A^T = (P^{-1})^T J^T P^T = (P^{-1})^T QJQ^{-1} P^T = (Q^{-1} P^T)^{-1} J (Q^{-1} P^T) \sim J \sim A$.

5. Határozzuk meg az alábbi mátrixok Jordan-féle normálalakját, és adjuk meg egy Jordan-bázisát!

$$A = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 1 & 0 \\ 0 & 2 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \qquad B = \begin{bmatrix} 3 & 3 & 0 & 0 \\ 0 & 3 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 3 & 3 \\ 0 & 0 & 0 & 3 \end{bmatrix}$$

Megoldás: $k_A(x) = (x - 2)^2(x - 1)^2$.

$r(A - 2I) = 3 \Rightarrow \dim V_2 = 4 - 3 = 1 \Rightarrow \mathcal{J}(A)$ -ban egy 2-blokk van, és így ez 2×2 -es.

$r(A - I) = 2 \Rightarrow \dim V_1 = 4 - 2 = 2 \Rightarrow \mathcal{J}(A)$ -ban két 1-blokk van, és így ezek 1×1 -esek. Tehát

$$\mathcal{J}(A) = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 2 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}.$$

A $\lambda = 2$ -höz egyetlen 2 hosszúságú Jordan-láncot kell keresnünk, mert egyetlen 2×2 -es Jordan-blokk van. Először $(A - \lambda I)^i$ magterének, K_i -nek a bázisát kell megtalálnunk (most $i = 1, 2$ -re). Aztán az i csökkenő rendjében (az alábbiakban jobbról balra) a K_i bázisából a jobbról érkező Jordan-láncok K_i -beli elemei és a K_{i-1} báziselemei által generált altérhez kiegészítő báziselemeket választani (ezt bonyolultabb esetben Gauss-eliminációval végezhetnénk).

A K_i magtér meghatározásához $(A - \lambda I)^i$ redukált lépcsős alakjára van szükségünk: L_i . Ezután az $(A - \lambda I)^{i+1}$ redukálásához elég az $L_i(A - \lambda I)$ alakból kiindulnunk, mert ha $L_i = P(A - \lambda I)^i$ valamely invertálható P -re, akkor az $L_i(A - \lambda I) = P(A - \lambda I)^{i+1}$ mátrixot is megkaphatjuk az $(A - \lambda I)^{i+1}$ mátrixból ugyanazokkal az elemi sorműveletekkel. Az egyenletrendszerből kihagyhatjuk a $\mathbf{0}$ sorokat, s mivel ezek a jobbról szorzásnál továbbra is $\mathbf{0}$ sorokba mennének, ez nem változtat a későbbi egyenletrendszerek megoldásán. (A Jordan-láncok előállításához nem kell előre meghatározni a Jordan-normálalakot: addig folytatjuk a hatványozást, amíg még csökken a mátrix rangja, vagy egyszerűbben, amíg a magtér dimenziója, azaz $n - (\text{a rang})$ el nem éri a λ algebrai multiplicitását.

$$A - 2I = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & -1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & -1 \end{bmatrix} \mapsto \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \xrightarrow{\cdot(A-2I)} \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & -1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & -1 \end{bmatrix} \mapsto \begin{bmatrix} 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$K_1 : \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix} \qquad K_2 : \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}$$

Jordan-lánc(ok) $\lambda = 2$ -höz:

$$\mathbf{b}_1 = \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix} \xleftarrow{(A-2I)} \mathbf{b}_2 = \begin{bmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}$$

A $\lambda = 1$ -hez tartozó általánosított sajátvektorok mind sajátvektorok, tehát a Jordan-láncok itt 1-eleműek, a V_1 bázisát kell csak meghatározni.

$$A - I = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \mapsto \begin{bmatrix} 1 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \end{bmatrix} \Rightarrow \mathbf{b}_3 = \begin{bmatrix} -1 \\ 0 \\ 1 \\ 0 \end{bmatrix}, \mathbf{b}_4 = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix}.$$

Tehát a Jordan-bázis a fenti vektorokból $\{\mathbf{b}_1, \mathbf{b}_2, \mathbf{b}_3, \mathbf{b}_4\}$.

B egyetlen sajátértéke a 3.

$$B-3I = \begin{bmatrix} 0 & 3 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 3 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \mapsto \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \xrightarrow{\cdot(B-3I)} \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

$$K_1 : \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \\ 0 \end{bmatrix} \quad K_2 : \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \\ 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix}$$

Jordan-lánc(ok) $\lambda = 3$ -hoz:

$$\mathbf{b}_1 = \begin{bmatrix} 3 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix} \xleftarrow{(B-3I)} \mathbf{b}_2 = \begin{bmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{b}_3 = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 3 \\ 0 \end{bmatrix} \xleftarrow{(B-3I)} \mathbf{b}_4 = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix}$$

A Jordan-bázis a fent kapott $\{\mathbf{b}_1, \mathbf{b}_2, \mathbf{b}_3, \mathbf{b}_4\}$, és a Jordan-normálalak két 2×2 -es 3-blokkból áll:

$$\begin{bmatrix} 3 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 3 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 3 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 3 \end{bmatrix}.$$

6. Határozzuk meg az alábbi mátrix karakterisztikus és minimálpolinomját! Bontsuk fel a minimálpolinomot relatív prím faktorokra $\mathbb{R}$ fölött, és hozzuk a mátrixot ennek a felbontásnak megfelelő blokkdiagonális alakra! Mi a mátrix $\mathbb{C}$ fölötti Jordan-normálalakja?

$$A = \begin{bmatrix} 0 & 2 & 0 \\ -2 & 0 & 0 \\ 2 & 0 & 4 \end{bmatrix}$$

Megoldás: $k_A(x) = (4-x)(x^2+4)$. $\mathbb{C}$ -ben ennek minden gyöke különböző $\Rightarrow \deg m_A(x) = 3 \Rightarrow m_A(x) = (x-4)(x^2+4)$, és a két tényező relatív prím (és irreducibilis $\mathbb{R}$ fölött).

$\text{Ker}(A-4I) = ?$

$$\begin{bmatrix} -4 & 2 & 0 \\ -2 & -4 & 0 \\ 2 & 0 & 0 \end{bmatrix} \mapsto \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \Rightarrow \text{Ker}(A-4I) = \text{span}(\mathbf{e}_3)$$

$\text{Ker}(A^2+4I) = ?$

$$\begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \\ 8 & 4 & 20 \end{bmatrix} \mapsto \begin{bmatrix} 1 & 1/2 & 5/2 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \Rightarrow \text{Ker}(A^2+4I) = \text{span}((-1, 2, 0), (-5, 0, 2))$$

$$P = \begin{bmatrix} 0 & -1 & -5 \\ 0 & 2 & 0 \\ 1 & 0 & 2 \end{bmatrix}, \quad P^{-1} = \frac{1}{10} \begin{bmatrix} 4 & 2 & 10 \\ 0 & 5 & 0 \\ -2 & -1 & 0 \end{bmatrix} \quad P^{-1}AP = \begin{bmatrix} 4 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 5 \\ 0 & -1 & -1 \end{bmatrix}$$

$\mathbb{C}$ fölött a sajátértékek $4, \pm 2i$, tehát ott A diagonalizálható, és a diagonális alakja, és így a Jordan-normálalakja is $\text{diag}(4, 2i, -2i)$.

7. Igazoljuk, hogy minden invertálható komplex mátrixnak van négyzetgyöke! Mutassuk meg, hogy szinguláris mátrixokra ez nem feltétlenül igaz! Adjuk meg az $A = \begin{bmatrix} 2 & 1 \\ 0 & 2 \end{bmatrix}$ mátrix valamelyik négyzetgyökét!

Megoldás: Elég a reguláris Jordan-blokkokra belátni az állítást, ugyanis akkor egy teljes Jordan-mátrixból is lehet négyzetgyököt vonni (minden diagonális blokkot egy négyzetgyökével helyettesítve), és akkor a $J = P^{-1}AP$ Jordan-normálalak M négyzetgyökével $A = PJP^{-1} = PM^2P^{-1} = (PMP^{-1})^2$.

Legyen J egy $n \times n$ -es λ -blokk, és $\mu^2 = \lambda$. Ha N egy $n \times n$ -es μ -blokk, akkor N^2 átlójában λ , fölötté 2μ , fölötté 1-ek vannak, mindenhol máshol 0. Mivel $\mu \neq 0$, az $N^2 - \lambda I$ mátrix lépcsős alakú, $(n-1)$ rangú, ezért N^2 Jordan-normálalakja egy $n \times n$ -es λ -blokk, azaz van olyan invertálható P , amelyre $P^{-1}N^2P = J$, vagyis $J = (P^{-1}NP)^2$.

Szinguláris mátrixból viszont nem feltétlenül lehet négyzetgyököt vonni. Például az $A = \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}$ mátrixnak nem lehet négyzetgyöke, mert ha lenne, annak is csak 0 lehetne a sajátértéke, így minimálpolinomja csak x vagy x^2 lehetne, de akkor annak a négyzete 0 lenne, és nem A .

Az előbbieken láttuk, hogy a $B = \begin{bmatrix} \sqrt{2} & 1 \\ 0 & \sqrt{2} \end{bmatrix}$ Jordan-blokk négyzete hasonló az $A = \begin{bmatrix} 2 & 1 \\ 0 & 2 \end{bmatrix}$ Jordan-blokkhoz, csak most a hasonlóság mátrixát is meg kell adni.

$B^2 = \begin{bmatrix} 2 & 2\sqrt{2} \\ 0 & 2 \end{bmatrix}$, $B^2 - 2I = \begin{bmatrix} 0 & 2\sqrt{2} \\ 0 & 0 \end{bmatrix}$, $\text{Ker}(B^2 - 2I) = \text{span}(\mathbf{e}_1)$, $\text{Ker}(B^2 - 2I)^2 = \text{span}(\mathbf{e}_1, \mathbf{e}_2)$,

így $\mathbf{e}_2$ egy 2 hosszúságú $(2\sqrt{2}, 0) \xleftarrow{B^2-2I} (0, 1)$ Jordan-láncot generál. Így a $P = \begin{bmatrix} 2\sqrt{2} & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$ áttérési

mátrixszal $(P^{-1}BP)^2 = P^{-1}B^2P = A$, vagyis A négyzetgyöke $P^{-1}BP = \frac{1}{2\sqrt{2}} \begin{bmatrix} 4 & 1 \\ 0 & 4 \end{bmatrix}$.

8. Hasonlóság erejéig hány olyan 3×3 -as komplex mátrix van, amelynek a négyzete megegyezik a köbével?

Megoldás: Tegyük fel, hogy $A \in M_3(\mathbb{C})$, és $A^3 = A^2$. Ekkor A minimálpolinomja osztója az $x^3 - x^2 = x^2(x-1)$ polinomnak. Ebből következik, hogy A sajátértékei csak 0 vagy 1 lehetnek. Ha A diagonalizálható, akkor a Jordan-normálalakja diagonális, 1-ekkel és/vagy 0-kkal az átlóban. Mivel a hasonlósági osztályokban a Jordan-blokkok sorrendje változtatható, csak az számít, hogy hány 1 és hány 0 van az átlóban: ez négy lehetőség. Ha A nem diagonalizálható, akkor a minimálpolinomnak van többszörös gyöke, és ez az $m_A(x) \mid x^2(x-1)$ miatt csak a 0 lehet. Tehát a minimálpolinom vagy x^2 , vagy $x^2(x-1)$. Az első esetben a karakterisztikus polinom csak $-x^3$ lehet, és a Jordan-normálalak egy 2×2 -es és egy 1×1 -es 0-blokkból áll, a másodikban a karakterisztikus polinom $-x^2(x-1)$, és a Jordan-normálalak egy 2×2 -es 0-blokkból és egy 1×1 -es 1-blokkból áll. Tehát hasonlóság erejéig hat olyan mátrix van, amelynek a köbe megegyezik a négyzetével, és ezek Jordan-normálalakja

$$\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}.$$

9. Határozzuk meg az alábbi A mátrix Jordan-normálalakját és Jordan-bázisát, majd ennek a segítségével számítsuk ki az A^n hatványokat!

$$\begin{bmatrix} 3 & 1 & 1 \\ 2 & 0 & 1 \\ -2 & -3 & 0 \end{bmatrix}$$

Megoldás: $k_A(x) = -x^3 + 3x^2 - 2 - 6 - 2x + 9 - 3x + 2x = -(x^3 - 3x^2 + 3x - 1) = -(x-1)^3$. Tehát A egyetlen sajátértéke az 1.

$$A - I = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 1 \\ 2 & -1 & 1 \\ -2 & -3 & -1 \end{bmatrix} \mapsto \begin{bmatrix} 2 & 1 & 1 \\ 0 & -2 & 0 \\ 0 & -2 & 0 \end{bmatrix} \mapsto \begin{bmatrix} 2 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 0 \end{bmatrix}$$

miatt $\dim V_1 = 1$, vagyis a J Jordan-normálalak egyetlen Jordan-blokkból áll. A Jordan-bázis így egyetlen Jordan-lánc, és bármely olyan vektor generálhatja, amelyet az $A - \lambda I$ -nek csak a harmadik hatványa viszi nullába, s mivel minden vektor általánosított sajátvektor az 1-hez, elég egy tetszőleges olyan vektort választani, amely nincs benne a $\text{Ker}(A - I)^2$ altérben.

$$(A - I)^2 \mapsto \begin{bmatrix} 2 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 2 & 1 & 1 \\ 2 & -1 & 1 \\ -2 & -3 & -1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 & -1 & 1 \\ 2 & -1 & 1 \end{bmatrix} \mapsto [1 \quad -1/2 \quad 1/2]$$

Így $\text{Ker}((A - I)^2) = \text{span}((1, 2, 0), (-1, 0, 2))$, és $\mathbf{v} = (1, 0, 0)$ ezen kívül van. A $\mathbf{v}$ által generált Jordan-lánc

$$(4, 0, -8) \xleftarrow{A-I} (2, 2, -2) \xleftarrow{A-I} (1, 0, 0).$$

Tehát

$$A^n = P J^n P^{-1} = \begin{bmatrix} 4 & 2 & 1 \\ 0 & 2 & 0 \\ -8 & -2 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & n & \binom{n}{2} \\ 0 & 1 & n \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \frac{1}{8} \begin{bmatrix} 0 & -1 & -1 \\ 0 & 4 & 0 \\ 8 & -4 & 4 \end{bmatrix} =$$

$$\begin{bmatrix} 4 & 4n+2 & 2n^2+1 \\ 0 & 2 & 2n \\ -8 & -8n-2 & -4n^2+2n \end{bmatrix} \frac{1}{8} \begin{bmatrix} 0 & -1 & -1 \\ 0 & 4 & 0 \\ 8 & -4 & 4 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2n^2+1 & -n^2+2n & n^2 \\ 2n & -n+1 & n \\ -4n^2+2n & 2n^2-5n & -2n^2+n+1 \end{bmatrix}$$

Megjegyzés: A^n -et Hermite-interpolációval is ki tudjuk számítani, a Jordan-normálalak és a Jordan-bázis meghatározása nélkül: az $f(x) = x^n$ -re kell megkeresni azt a $p(x) = a + bx + cx^2$ polinomot, amelyre $f(1) = p(1)$, $f'(1) = p'(1)$ és $f''(1) = p''(1)$, és ekkor $A^n = p(A)$.

Házi feladatok

Beadási határidő: május 22.

A feladatokra teljes, tömör és világos megoldást kérünk részletszámításokkal, indoklással, az eredmény leírása nem elegendő. A feladatok egy pontot érnek, a csillagos kettőt. A hétből hat feladat megoldását adjuk be, ezekből legalább 4 pontot el kell érni. Együtt gondolkozni szabad, de más megoldását lemásolni nem!

1. Legyen A 10×10 -es valós mátrix! Jelölje r_i az A^i rangját! Lehet-e az $(r_1, r_2, \dots)$ sorozat egyenlő az alábbiakkal?
  - a) $(10, 9, 8, \dots)$;
  - b) $(8, 5, \dots)$.
2. Egy 10×10 -es A mátrix sajátértékei $\lambda_1 = 3$, $\lambda_2 = 5$. Az $A - \lambda_1 I$ hatványainak rangja rendre 8, 7, 6, 6. Az $A - \lambda_2 I$ hatványainak rangja rendre 7, 5, 4, 4. Írjuk fel A Jordan-féle normálalakját!
3. Határozzuk meg az alábbi mátrix Jordan-féle normálalakját, és adjuk meg egy Jordan-bázisát!

$$A = \begin{bmatrix} -1 & 1 & 1 \\ 0 & -1 & -1 \\ 0 & 0 & -1 \end{bmatrix}$$

4. Legyen J a 3. feladatban kiszámolt Jordan-mátrix. Írjuk fel a J^{10} , és ebből az A^{10} mátrixot, továbbá ezek (nyilván megegyező) Jordan-normálalakját!
5. Hasonlóság erejéig hány olyan 3×3 -as komplex mátrix van, amelynek a négyzete megegyezik a negyedik hatványával?
6. Vonjunk négyzetgyököt a $\begin{bmatrix} -1 & 1 \\ 0 & -1 \end{bmatrix}$ mátrixból $\mathbb{C}^{2 \times 2}$ -ben! Létezik-e valós négyzetgyöke?
- 7*. Van-e olyan 3×3 -as valós, 0 nyomú A mátrix, amelyre $A^2 + A^T = I$?